

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

VALLOMÁS....

A BIZTOSKEZŰ, becsületes munkás fegyelmezett szerénységével kér helyet az amerikai-magyar "irodalomban" ez a pároldalas nyomtatott írás, mely örökhűséget esküdött a Magyar Hirlapnak. Hétről-hétre, mint hűséges élettársak, közösen jelennek meg a szigorú nyilvánosság előtt. És ez a bizonyosan szerencsés házasság sok önzetlen közvetítőnek köszönhető. Sok ezernek, akik katonás sorrendben lépik el a Magyar Hirlap címszalaghasábjait és akik önzetlenül adták ennek a házasságnak hozományát. A Magyar Hirlap állandó mellékletét nem a kiadvállalkozás, nem az üzleti előérzés, vagy szellem teremtette meg: egyedül és egyesegyedül a Magyar Hirlap előfizetői, olvasói.

Kötelességének tartja a Magyar Hirlap, hogy valamivel, a hála legcsekélyebb jelével is viszonzza azt az igaz, megértő szeretetet, barátságot és ragaszkodást, melylyel előfizetői, olvasói, különösen az utóbbi időben, állandóan elkényeztetik.

Az amerikai-magyarság szellemi étvágya örvendetes arányokban növekszik hétről-hétre és igaz szeretettel tálaljuk fel konyhánk legujabb termékét, melyből, — tekintetnélkül a háborus idők szaporodó "hiányaira", — soha nem hiányzik majd se cukor, se só, se liszt, se kovász...

A PRÓBAFORRADALOM

Németország esetleges forradalmáról sok elmélkedés jelent meg és jelenik meg napról-napra a világsajtóban. A közelmúlt belső viszáljai, a tömegsztrájkok napirenden tartották ezt a kérdést. A szövetségesek többsége azonban nem bizik az úgynevezett szocialista többségi pártban, mely a kormányhűség szolgálatára a háború kitörése óta. Erről a kérdéssel írt az alábbi gyilkos szatirát, Clement Vautel; a világszerte ismert "Je Sais Tout" című párisi folyóiratban.

Utóljára boesájtotta utnak békeköveteit II. Vilmos az Egyesült Államokba, Svájcba, Franciaországba és Angliába. Mindenütt egyforma volt a válasz: a szövetségesek csak a demokrata Németországgal, csak a német nép igazi képviselőivel kötnek békét.

Nyers mosolylyal hallgatta végig követeinek jelentését a császár és dolgozó szobájának egyetlen díszéhez, "felejthetetlen nagyapja" szobrához fordulva, a következőket rebegte:

"Né esodálkozatok azon, ami ezután következik. Majd rendezem én mindent."

Saját felséges mutatójával megnyomta az íróasztalába ékelt villamos gombot és tüstént megjelent a díszruhás testőr:

"Boesásd be Scheidemann urat és társait" — hangzott a parancs.

Scheidemannt és öt szocialista társát előzetesen a potsdami palotába rendelték már, hogy "rendeleteket vegyenek át ő császári és királyi felségétől."

Mindhatan kifogástalan frakkban jelentek meg. Scheidemann keblét a vaskereszt díszítette, melyet kitűnően sikerült brüsseli politikai küldetésének jutalmául nyert el. Mint igaz szocialisták, feltették magukat az udvari etiketten és nem hajoltak meg háromszor a császár előtt, de mint igazi poroszok, kidüllesztették mellüket, feldobták fejüket és villámló szemekkel néztek előre.

A császár íróasztala elé érve, egyenes sorba sorakoztak és valamennyien, egyöntetűen verték össze bokáikat, oly szabályosan, hogy akármelyik kiszolgált őrmester büszke lehet rá.

"Uraim, — mondta a császár, — nagyobb szükségem van Önökre, mint valaha."

"Parancsára felség, — válaszolt Scheidemann."

"Mindig tudtam, — folytatta a császár, — hogy megbízhatom a szocialistákban. A háború hullámlása alatt meggyőződtem a szocialisták hűségéről, meggyőződtem arról, mennyire tisztelik a parancsot, a fegyelmet és mennyire engedelmeskednek császári óhajomnak. A német szocializmus császári birodalmam egyik legerősebb oszlopa."

"A büszkeség pirja futotta át Scheidemann és társainak ábrázatát. A császár pillanatnyi szünetét tartott, majd folytatta:

"Uraim, megkezdjük a forradalmat."

A szocialisták tágra meresztették szemüket és kíváncsian lesték a szót.

"Igen, forradalmat kezdünk. És a forradalom, mint minden,

amit mi csinálunk, hatalmas, példátlanul erőteljes lesz. A szövetségesek nem akarnak békét kötni velünk, mert nem vagyunk eléggé demokratikusak. Jól van. Nos, mi demokratákká tesszük önmagunkat, még pedig azonnal. Uraim, a német forradalom ideje elérkezett!"

És a császár a haptákban álló szocialisták elé lépett, felemelte fejét, kidüllesztette keblét és hangosan elkiáltotta:

"ÉLJEN A SZOCIALIZMUS!"

"De felség, — tört ki a megbotránkozás hágja Scheidemannból, — ez a felkiáltás felséges ajkairól!"

A többi szocialisták ugyanezre megdöbbenve néztek az uralkodóra.

"Rendben van, felesleges minden megjegyzés" — mondá a császár. "Nagyon jól tudom mit mondok és mért mondom, amikor azt mondom: ÉLJEN A SZOCIALIZMUS! — ÉLJEN A FORRADALOM! Ti szocialisták sohasem tudjátok azonnal eltalálni gondolataimat, kissé nehezen gondolkodtok, de végeredményében mégis megértetek. Régi, csunya szokások, hogy az első pillanatokban mindig úgy tesztek, mint ha ellenkezétek velem. Ma azonban nincs időm, hogy meghalgasam véleményteket. Ezennel megparancsolom, legyetek segítségemre a forradalom megteremtésében."

"Engedelmeskedünk felség" — hangzott az egybehangzó válasz.

"Németország a nemzetek tanító mestere... És most megtanítjuk a világgal, hogyan lehet és hogyan kell forradalmat gyári uton előállítani. A mi forradalmunk, szervezett forradalom lesz, nem csavargók és különféle kétes alakok handabandázása, mint a különféle francia forradalmakban volt... Nem is szólva az oroszok forradalmáról, mely egyszerűen megsegyenítő. Mi megmutatjuk ellenségeinknek a forradalom mintaképét és még ezen a téren is bizonyítjuk fölényünket, ezen a téren, ahol azt képzelik nem félnek konkurenciától."

A császár megállt a néma, mozdulatlan szocialisták előtt és folytatta:

"A mi forradalmunk ebben az esztendőben a háború döntő ütközete lesz... És én számítok rátok!"

Az "elvtársak" hangos örömköltésben törtek ki:

"Hoch, hoch, hoch!"

"Uraim, ÉLJEN A SZOCIALIZMUS!" Kiáltások: "ÉLJEN A SZOCIALIZMUS!"

"De felség, mi nem vagyunk ehhez hozzászokva" — szabadkozott Scheidemann.

"Hát meg kell szoknotok", parancsolta a császár mosolyogva. "Meg tudom érteni, mily fájdalmas lehet német szocialdemokratának, ennek a jelszónak hangoztatása, de parancsolom, hogy így tegyetek."

És Scheidemann jeladása után összezsúrták bokáikat, kidüllesztették mellüket a szocialisták és tele torokkal elordították:

"ÉLJEN A SZOCIALIZMUS!"

A történelmi kihallgatást követő napon a Wolff-féle távirati ügynökség a következő tudósítást küldötte a világ minden részébe:

"BERLIN. — Szocialista küldöttség, Scheidemann vezérlete alatt megjelent tegnap a potsdami palotában, megtámadta az örökös és a császár elé érve, azt követelte, azonnal ösmerje el a birodalom demokratizálásának szükségességét.

Öfelsége kijelentette, kötelességének tartja, hogy a nép kívánságának engedelmeskedjék."

E jelentéssel csaknem egyidejűleg, a birodalmi kancellár kihallgatáson fogadta Karl von Wiegandot, a kiváló haditudósítót; akinek a következőket mondotta:

"Nagyrányu mozgalom folyik a szocialisták táborában... Egyre folytonosabban, erősebben érvényesült Scheidemann befolyása öfelségére, a császárra. A hagyományos német szellem nagy változások elé tekint... Szomorú események előjeleit látom. Isten oltalmazza meg drága szülőházánkat. Próbálja meg Wilson elnök tudomására hozni mindent. Magam részéről csak annyit jelenthetek ki, hogy Párisba igyekszem, nehogy valamilyen bekekerüljek a jelenlegi mozgalomba."

II. Vilmos hűségesei alattvalóinak tömege nagy érdeklődéssel olvasta a Kölnische Zeitung szenzációs számát, melyben Dr. Wegener aláírásával négy hasábos cikk jelent meg, ez alatt a cím alatt: "Uj idők felé" és mely cikk a következő sorokkal záródott:

A német nép nem tűri tovább, hogy a többi nemzetek a legelnyomottabb, legjogtalanabb népek tekintsék. A német nép elérte az érettség idejét és követeli összes jogait. Megmozdult az oroszán. Vigyázatok és féljetelek fogaitól és karmaitól."

A földbirtokosok hivatalos lapja, a "Kreuz Zeitung" a következőket írta:

"Elég volt a régi uralomból, a régi rendszerből. Nekünk is megvan a magunk Bastille-ja és elfoglaljuk nemsokára.

Ébredj német nemzet, ébredj a szabadság hódító hajnalára!"

A "Vossische Zeitungban a következő sorok láttak napvilágot:

"A néptömeg tengere hatalmas hullámokat ver... Minden gátat elsöpör ez az erő. Óhajjuk, hogy a császári hatalom ösmerje fel ezt az erőt!

És ha lecsillapult a vihar, a német gálya diadalmasan vonul be a szabadság kikötőjébe."

Az egész német sajtó, ugyanezen a napon, hasonló forradalmi szellemű írásművekkel árasztotta el a népet. Nem létezett még olyan zenekar, melynek vezetője

tökéletesebb összhangot teremtett volna. Csak a szocialista újságok magatartása nem áruit el megfelelő szilárd elhatározottságot. A múlt bűnei, a hatalommal való örökös kacérkodás megnehezítette a munkát. A Vorwaerts egyáltalában nem akarta lenyomtatni azt a szót, hogy "szabadság", vagy "forradalom", úgy, hogy Scheidemann kénytelen volt a következő érélyes üzenettel fordulni a szerkesztőhöz:

"SZITSD AZ ÉGŐ FÁLYA TŰZÉT. FELSÉGES MESTERÜNK PARANC SOLJA. HA ELLENKEZEL, MEGVONJA MINDEN ANYAGI TÁMOGATÁSÁT A KORMÁNY."

E esodálatos összhangba egyetlen hamis hang vegyült: Maximilian Harden játszotta ismét a vásott gyerek szerepét a "Zukunft" ban. Egyszerűen a következőket írta:

"AZ IGAZI BASTILLE"

Nem az a börtön, melyben Liebknecht szenved? Polgártárnak, nem akarjátok kiszabadítani a német forradalom atyját? Mikor lesz már a mi július 14-dikénk?"

A "Zukunft"-ot azonnal elkobozták és Harden nyomtalanul, hirtelenül eltűnt. Senki sem látta a cikk megjelenése óta.

Időközben a vezérkar főhadiszállásán, Hindenburg tábornagy szorgalmasan készítette elő, lelkiismeretesen szervezte a forradalmat. Munkaközben jegyezte meg Ludendorff tábornok:

"Ez lesz hadműveleteink döntő sikerü győzelmé."

És a tábornagy, mint rendesen, bölintott fejével és azt felelte:

"Tábornok, Önnek megint igaz van."

Rendkívül kényes probléma megoldásán törek fejüket a vezérek. A hadsereg jelentős szerep jutott a forradalomban, ugyanúgy, mint a főszereplőkre a színpadon. De állandóan fenyegetett az a veszély, hogy a hadsereg esetleg komolyan veszi feladatát. Az ellenvetésekkel szemben Hindenburg a vasfegyelmre hivatkozott.

"Az én katonáim, — mondta, — ahhoz vannak szoktatva, hogy soha nem csinálnak semmit, ha megkapták a parancsot? Halt!"

Megkapták a hivatalos rendeletet az összes csapat-parancsnokok, hogy minden szocialista érzelmű katonát, küldjenek "hátra". A szocialista esukaszúrkék azt hitték, azért szólítják őket vissza a sáncárokba, hogy a municiógyárakba vonuljanak dolgozni.

"Egyáltalában nem" — világosították fel őket a vezérek, — "ti valamennyien a forradalom hadseregében kaptok szolgálót... Több erőre lesz szükségtek, mint valaha volt, mert föltek függ a végső, a megfeszített erejű német offenzíva sikere."

"Mi a felszólalásunk?" — kérdezték a kiválasztott katonák.

"Engedelmeskedjete, mint a

hogymindig engedelmessékedtek, anélkül, hogy tudnátok, miért."

És így szerveződtek a szabadság forradalmi seregei. Titokban kapták meg a katonai utasításokat, titokban történt kiképzésük, — elszigetelt táborokban. Az első pillanatokban megdöbbentő volt az eredménytelenség.

"Ezek a becsületes németek, — mondotta Ludendorff — egyáltalában nem képesek lelkesedni a szabadságért."

A becsületes németeknek mentesítésre szolgálhat azonban az a körülmény, hogy a szabadság és demokrázizmus elveit és tartalmát is pofonokkal és rugásokkal akarták megtanítani velük a tanítómesterek. De később, mint a multban, most is érvényesült a rendszer és megtanulták a szocialista szabad csapatok kötelességüket, megtanulták a jelszavakat és vezényszókat.

Hindenburg tábornagy személyesen jelent meg egyik főpróban és legnagyobb megelégedését fejezte ki az előadás fölött és kijelentette, bizik a sikerben:

"Mindent elérhetünk szorgalmas gyakorlatozással. Még a porosz is megtaníthatjuk arra, hogy tele torokkal ordítsa: "Éljen a szabadság!"

Németország belsejében háborus állapotban voltak az összes szakaszok. A lármás, hangos nagyvárosokban épp úgy, mint az apró, álmos vidéki helyeken szervezett csoportokban tanulta meg a tömeg a hatóságot, mily uton módon adjon kifejezést demokratikus követeléseinek.

Nagyon sok helyütt II. Vilmos hűségesei alatalvói sehogysem tudták megérteni a helyzetet és kézzel lábbal tiltakoztak a hagyományos rend megbolygatása ellen, sőt ellenszegültek a katonatisztek parancsainak. De a pofon és a eszimatlap itt is megette hatását: megszűnt a lázongás, engedelmessékedtek mindenki.

Berlin, Lipse, Hamburg, Bréma és Frankfurt utcáin minden pillanatban végigvonultak a szabadság mellett tüntető tömegek. Mindenütt a legpontosabb katonai rendben, fegyelemben, szigorúan betartva a katonai lépéseket.

...
A császár Potsdamban várta a "döntő" offenzíváról szóló híreket. Csupa jó ujságok kapott. Érkeztek ellenséges ujságok például, melyek bizalommal írtak arról a mozgalomról, mely demokrázizálja Poroszországot, írtak a porosz militarizmus közeli összetöréséről és arról, hogy Németország rövidesen elfoglalja helyét a művelt nemzetek sorában.

"Jól forog a kerék" — gondolta a császár. Biztatóan haladunk előre, bekapták a horgot a szövetségesek.

Az offenzíva azonban gyakran beleütközött az angolok hitetlenségébe, az amerikaiak bizalmatlanságába, az olaszok fortélyosságába, a franciák józanságába.

A "London Times" a következőket írta:

"A forradalom úgy készül, mint valami szindarab előadása, mint valami katonai parádé, a milyennel a multban szokott dicsekedni a császár. Annak idején úgy vonultatta fel katonáit a császár, mintha automaták lennének. Most ugyanezekben az automatákban rejtőznek a for-

radalmárok és a kísérezőnet olyan karmester dirigálja, aki feltűnően hasonlít Hindenburghoz."

A "New York Herald" a következőket jelentette ki:

"A német forradalom, tulságosan jó forradalom. A forradalmárok sapkája alól kiviláglik a sisakok szuronya. Mi csak akkor hisszük el, hogy forradalom ütött ki a junkerek országában, ha a császár kijelenti, hogy hajlandó eljátszani XVI. Lajos szerepét. De végig kell játszania a szerepet — egész a véradig."

A "La Victoire"-ban Gustáv Hervé "Ösmerünk benneteket" cím alatt emlékezett meg az esetről és Clemenceau a következő szakasszal kezdte egyik nagy cikkét:

"A bekoronázott hunnok, a világaluralom érdekében nem riadnak vissza semmi álnokságtól, sem mi árulástól és az egész forradalom a porosz katonai fegyelem jegyében indul meg."

Nem, végeredményében a szövetségesek nem kapták be a horgot és kifogyott minden türelméből a császár. A sánccarokból ezrével kerültek ki a vezérkar által szerkesztett forradalmi röpiratok és felhívások.

— x —
SZOCIALISTA TESTVÉREK
NE LÓJJATEK
FORRADALMAT KEZDTÜNK
— x —
vagy:

— x —
LE A CSÁSZÁRRAL
JÓJJATEK ÉS SEGITSE-
TEK, HOGY MEGSZABA-
DULJUNK TŐLE.
— x —
vagy ismét:

— x —
AZT AKARJUK, HOGY
TI VONULJATOK BERLIN-
BE ÉS MEGKEZDJÉTEK A
FORRADALMAT.
— x —
és végül:

— x —
ADJÁTOK
MEG MAGATOKAT MA
ÉJSZAKA
— x —

De a cédulák tengerét hangos kacaj fogadta és ami még kellemetlenebb volt, nagyon sok helyütt a 75-ösök üdvölvése volt a hangos válasz.

Valami rendkívüli zajos, nagyhangú eseményre van szükségünk, mondta a császár. "A jövő hétfőn, pontosan 9 órakor este a forradalmároknak el kell foglalni a birodalmi gyűlést... Remélem, minden simán fog menni. Állítsatok fel gépfegyvereket a szocialista képviselők háta megett... És készüljön el a nagy munkára a Wolf-féle távirati iroda. Az első távirat azt hirdeti majd már, hogy én lettem elnöke a német köztársaságnak és kitagadtam fiamat, a trónörökösöt és lefegyvereztem testvéreimet... És ha még ezek után sem hajlandó békére az ellenség, úgy lemondok mindenről!"

"És természetesen, mindent előre kiszámítva kell csinálni, mindent hajszál pontosan megszervezni. Az egész forradalomnak olyannak kell lenni, mint va-

lami nagyerejű rohamnak. Mindenki teljesítse kötelességét, ne szünjön meg munkálkodni mindaddig, míg nem mondom, elég. Azután táviratban értesitem hűségesei alatalvóimat, visszatérhetnek otthonaikba és nyugodtan megvárhatják a bőkezű, dicsőséges békét."

És Scheidemann, akihez ezeket a parancsokat intézte a császár, engedelmesen meghajolt és csak annyit mondott:

"Megértettem, — felség."

...
De egyetlen porszem utat talált a kitűnően szervezett forradalom gépezetébe.

Kinek a büne, senki sem tudja.

Talán valamelyik előrelátó, nyíltfejű francia hadifogolyé? Talán az ellenség valamelyik ellenegé? Talán egy IGAZI német forradalmár munkája volt? Rejtély még ma is.

De a tényeken nem változtathatott semmi.

A tény az, hogy minden a megállapított program szerint történt. A forradalom a meghatározott napon, a meghatározott órában tört ki, de tulgyorsan rohant előre...

A "szabadság-csapatok", a tervek értelmében, elfoglalták a bi-

rodalmi gyűlést. És minthogy nagyon megkedvelték ezt a játékot, utána megtámadták a császári palotát, a miniszteriumokat, a mérszárszékeket, végül az egész várost. A vidéken hasonló volt az eset. A hatalom által szervezett elvtársak pontosan engedelmeskedtek a parancsoknak, olyan lelkiismeretességgel, mely tullelt már a célon, felülmúlt minden előzetesen remélt eredményt.

A vezérek várták a parancsot, hogy lefújják az "offenzívát", De nem érkezett parancs.

A telefon és táviróvezetékeket, ismeretlen, titokzatos kezek elszaggatták, a szikratávirók nem működtek, — mindent elpusztított valami rejtélyes hatalom.

És a kicsinált, a programozott forradalomból igazi forradalom lett. És ez a forradalom a legnagyobbarányu, a leghatalmasabb, a legvéresebb volt a világ minden forradalma közt.

A "könyörtelenség" rendszert soha jobban nem használták ki az emberek és a gyilkoló szármak. A nyaktiló villanyerő berendezett, tökéletesen működő gépezet lett. Csodásan megszervezett forradalom volt!

De EZEK megteremtették a békét, az igaz, a becsületes, a báráti békét.

AZ ÉKSZEREK

Irta: Guy de Maupassant.

Lantin hivatalának aligazgatójánál, egy házi mulatságon látta meg azt a leányt és tüstént fülig szerelmes lett bele.

Egy évek előtt elhalt vidéki adószedő leánya volt. Párisba költözött anyjával, ki eljárógatt egynehány szomszéd polgárláshoz, abban a reményben, hogy sikerül férjhez adni őt. Szegény, tisztességes, csöndes, szelid nép voltak. A leány a becsületes nőnek valóságos példaképe; minden okos fiatalember szerencsésének tarthatta, ha hozzá kötheti sorsát. Szerény szépsége, angyali szemérem bájával párosult; ártatlan mosolyában, mintha csak tiszta szíve tükröződött volna. Mindenki dicsőítette a leányt. Ismerősei azt mondták: "Boldog, a ki elveszi. Nem találkozik nála külön feleség".

Lantin, ki akkoriban belügyminiszteri fogalmazó volt három-ezeröttszáz frank évi fizetéssel, megkérte és nőül vette. Leirhatatlan boldog lett vele. A menyecske oly ügyes gazdálkodással vezette a házat, hogy szinte ényesen éltek. E mellett folyton ezer kedvességgel halmozta el férjét, a ki még hat esztendő mulva is úgy szerette őt, mint házasságuk első napján.

De Lantin mégis talált két hibát a feleségében: az asszonyka bolondult a színházért, meg a hámis ékszerekért. Barátnői (ösmert néhány szerény hivatalnoknét) minduntalan páholyokat szereztek, s az asszonyka erőnek erejével vitte férjét a színházba. A napi munkájától fáradt embert szörnyen gyötörtte ez a kénytelen-kelletlen multság. Könyörgött feleségének: járjon a színházba valamelyik barátnőjével, a ki aztán haza is kíséri. A

menyecske soká ellenkezett, mert nem tartotta illendőnek ezt a dolgot. De végre mégis engedett a férje kedvéért és Lantin boldog volt.

A színházkedvelésből az következett, hogy a fiatalasszony pi-perézni kezdte magát. Öltözni ugyan, mindig csak nagyon szerényen és egyszerűen öltözött, il-lőn az ő szelid, tiszta bájához. De a fülebe nagy gyémántnak látszó üvegfüggöket aggatott, hámis gyöngykorokat hordott a nyakán, talmi arany karperecei voltak, hajába pedig tarka kövekkel kirakott fésűket tűzdelt.

A férj nem szívesen látta, hogy felesége ennyire szereti az üres esillogást. Gyakran mondta: "É-desem. Ha az asszonyka ním módja igazi ékszereket venni, csak a szépség és báj legyen minden disze; ez ám a ritka ékes-ség". Az asszonyka szeliden mosolygott és csak azt hajtotta: "Ne bánts. Hiába, szeretem ezeket a hiábavalóságokat. Ez már az én bünöm. Tudom, hogy igazad van, de nem bírok megjavulni. Imádom az ékszereket!" Azzal forgatni kezdte ujján a gyöngykorokat és csillogtatta a köszörlült kristályokat: "Nézd, milyen kitűnő utánzat ez. Meges-küdnék az ember, hogy igazi." A férj mosolygott: "Cigányleányos izlésed van."

Néha esténként, mikor együtt üldögéltek a tea mellett, a feleség előhozta a szattyán ládikát, a melyben a "csiricsáret" tartogatta, aztán sorra nézegette a hámis ékszereket, oly buszóság-gal, mintha valami titkos, nagy gyönyörűséget érezne; majd erőszakkal a férje nyakába akasztott egy-egy nyakéket és sávo (Folytatás a 7-ik oldalon.)

galom vett erőt a
esztül az utcán is
füttyöltek és a lar-
k a lehető legrossz-
a kellemetlenségek-
 voltak. - Irodáikban
lnt a kutyák. Nem
mni töltötték az ej-
Akkor újra lent
a rások mellől és
gy tíz órai várako-
megtartani és az
szók azonban nem
k.
lso emelekre ve-
Az előcsarnokban
egy pillanat alatt
kadása folytán az
zgasokat végzik el.
n ugyanamnyi idő
g az ommozgása és
léchanikus figura
múva a pentár-
títhők az előcsar-
L. Tíz perc múlva
mind a két lábavai

A szindikátusi p
Harmincezer em
még több — özönl
lépcsőn fölfelé a fe
Az a néhányrendő
ra megjelent, telje
békésebb hangulatu
restek, a dühöngő
hogy szilárdan be
lehetett és hogy d

Az épület ezen
majdnem teljesen e
emelet teljesen üre
ritsanak meg, elha
legsükségesebb he
és hogy a felszabad
ják. A legtöbb szak
költözött át, mások
tak, ellenben az üg
kiadott emeletek ez
még meg teljesen r

A második és ha
levelezéseknek, szá
terveknek nyafabai
ső napjaiban az uj
szállítani.

A dühében fejét
esomagokat az abla

Érte vonások
még részletes felvilágos
jogos az a reménység, h
megnyilik az úzenetvált
Magyarország és az Eg
lamok között.

— A rásokat lezárják!
tömegben.

ma az előcsarnokon keresztül az utcán is szabó volt. Kialítottak és tütyültek és a lárvák rajuk. Hangulatuk a lehető legrosszabb és ületeikben bizonyára kellemtelenségek reggeliztek, időt pocsékolnak. Irodáikban szakát. Ragyoskodtak, mint a kutyák. Nem valamennyien áhmatlanul töltötték az éjszakai órákat.

A rásokat mellett várakozók azonban nem tudták helyüket tovább megtartani és az utcán elsöprik őket a rások mellől és a kijárat felé szorítják. Akkor újra lent sorakozhatnak.

De a forgalom megakadása folytán az óriási pénztárhelyiség egy pillanattal alatt ugyanazokat a mozgásokat végzik el, mint az előcsarnok. Az előcsarnokban a rások mellett várakozók azonban nem tudták helyüket tovább megtartani és az utcán elsöprik őket a rások mellől és a kijárat felé szorítják. Akkor újra lent sorakozhatnak.

— 441 —

— 444 —
A szindikátusi palotát megrohanták.

Harmincezer ember — és sokak szerint még több — özönlött be és valamennyit a lépcsőn fölfelé a felső emeletekre nyomták. Az a néhány rendőr, aki a rend fentartására megjelent, teljesen tehetetlen volt. A békésebb hangulatuak valami kijáratot kerestek, a dühöngők ellenben azon voltak, hogy szilárdan beékelődjenek, ahol csak lehetett és hogy dühüket kielégítsék.

Az épület ezen a januárius másodikán majdnem teljesen elhagyatott és a legtöbb emelet teljesen üres volt. Hogy pénzt takarítsanak meg, elhatározták, hogy csak a legszükségesebb helyiségeket tartják meg, és hogy a felszabaduló emeleket bérbeadják. A legtöbb szakosztály már Mac-Citybe költözött át, mások éppen költözöbén voltak, ellenben az ügyvédeknek és cégeknek kiadott emelet ezen a napon nem kezdték még meg teljesen munkájukat.

A második és harmadik emelet tele volt levelezéseknek, számláknak, nyugtáknak, terveknek nyafáibaival, amelyeket az év első napjaiban az új irodákba kellett volna szállítani.

A dühében fejét vesztett tömeg ezeket a csomagokat az ablakon keresztül az utcára

— 448 —
és Blackstone majdnem egészen eltűnt. De Blackstone nem hagyta el helyét. Gépiesen hangzó figyelmeztető jel volt, amely a rejtenezes, vad energiával előre tolongó tömeget lassan megállásra és végre visszavonásra kényszerítette.

Blackstone megrontoltságának volt köszönhető, hogy nem állott be óriási katasztrófa. Kés kialakítása a fejévesztette tömeget megrontolását is felbresztette. A palotában sok ezer ember volt. A kijáratok felé özönlöttek, de ezeknél az emberek falára ütköztek. Eleinte úgy tetszett, mint ha az utcán összetömörült emberek kíváncsian akarnak nézni, hogy mi fog most történni. Végre azonban, miután Blackstone üvöltése felkorbácsolta őket, megfordult és szakszorosan ismételték Blackstone figyelmeztető kiáltását: Vissza, a palota égi! A tömeget a mellékutcákba szorították, ahol elhullámmozott.

— 448 —

— 445 —

kezdte dobálni és megtöltötte velük a lépcsőházat.

Egészen a hetedik emeletig, hirtelen arcok jelentek meg minden ablaknál.

Három fiatal, merész fickó — valamennyi mechanikus — egészen Allanig felmerészkedett a harminckettedik emeletig!

— Macnak vissza kell adni a pénzünket! Halló! Ez aztán csábító idea!

— "Go on, boy — felmegyünk Machoz! A liftes fiu nem akarta a szemtelen fickókat felvinni. Erre kilökték a liftből és elindultak. Nevettek és a dühében ordító liftboyra elfintoritották arcukat. A felvonó emelkedett — emelkedett — és hirtelen egészen elcsendesedett! A huszadik emeletről csak a távoli, utcalármaként hallatszott zugása.

A felvonó elhagyott folyosók mellett haladt el. A mechanikusok csak kevés embert láttak, de úgy látszott, hogy az a kevés, a kit láttak, nem is sejti, hogy ott lent 20 és 25 emelettel mélyebben, mi megy végbe. Egy hivatalnok egykedvűen nyitotta ki irodájának ajtaját, a harmincadik emeleten, két ur szivarozva ült az ablakpárkányon és nevetve beszélgetett.

A felvonó megállott. A három mechanikus kiszállott és ordított:

A PORCELLÁN

Irta: AMBRUS ZOLTÁN

I.

Horváth Jóska tíz évig volt jogász: e korszak emlékét legendák őrzik az egyetemen. Jegyzőkönyvek a rendőrségnél, és följegyzések — igen sok följegyzés — a berecei első számú telekkönyv teherlapjain. A legendákról nem szólhatok körülményesebben: egy egész kötetet kívánának s többnyire ismereteselek, akár csak a Józsa Gyuri élményei. Röviden, e hagyományok s a rendőség hiteles adatai szerint, Horváth Jóska tíz év alatt huszonnyolc embert vágott pofon. Hogy mennyi pénzt költött el, arról a berecei első számú telekkönyv négy írott oldalra terjedő s kissé zavaros teherlapja nem nyújt kellő felvilágosítást. Tartok tőle, hogy e tekintetben a statisztikai kimutatás mindig hézagos marad; mert kétségtelen ugyan, hogy a Bereceni regisztrált ötvennégy teherpont kivétel nélkül a Horváth Jóska iniciatívájából keletkezett, de a hivatalos iratban felsorolt összegek távolról se merítik ki ama legendás tíz év összes költségeit.

Maga Horváth Jóska se mondhatná meg pontosan, mily összeg árán ismerkedett meg Justianus tudományával. Azok, akiket az emberi élet legvégső határáig kiskorúknak nyilvánítanak, sohase jó matematikusok s Horváth Jóska legborusabb pillanataiban se törődött vele, hogy a családja mennyi adósságot csinált miatta. E tárgyban tehát csak két öreg kisasszony adhatna valamelyes utbaigazítást: Horváth Jóska a nagynénjei, akik a tulajdon birtokaikat is szépen megterheltek, hogy unokaöcsésük Pesten minél több embert vághasson pofon.

Ez a két öreg kisasszony — Ida néninek és Lotti néninek hívta őket a berecei intelligencia — két áldott jó lélek volt, akik egyebet se tettek, csak Jóskaért imádkoztak. Emberemlékezet óta mályvaszín selyemruhában jártak a templomba s a fogukhoz verték a garast, csak hogy az öcsésük uri módon élhessen. De a berecei tyukok nem tojhattak annyit, a mennyit Jóska havannákban el tudott füstölni.

Észük ágában se volt, hogy e miatt Jóska maguk közt megítéljék, ellenben akármilyen jó teremtesek voltak, egymással sokat veszekedtek. Mikor az újságok Jóska újabb párbaj-affairejét jelentették, mind a ketten vörösre sirták a szemüket, s aztán szemrehányásokkal halmozták el egymást.

— Ennek is te vagy az oka! — szölt könyörtelenül az egyik.
— Én? — pattant föl a másik.
— Ki szoktatta rá a sok mindenféle istenkisértésre? Ki tiltotta le, mikor hét esztendő volt?
— És ki fősvénykedik, ha pénzre van szüksége? — vágott vissza amaz. — El van keseredve, szegény. Keresi a halált!

— Te kényeztetted el. A te nevelésed!

— Talán még a betevő fatatot is sajnálsz tőle?

Erre a gondolatra mindkettőn zokogni kezdtek.

Mikor aztán megjött a hír, hogy Jóska összevagdalta az ellenfelét, diadalmasan nézték le egymást.

— Ugy-e megmondtam, hogy nem lesz senmi baja?! —

— Én nem pityeregtem, te pityeregtél!

Titokban mindakettő büszke volt rá, hogy az ő öcsésük az a hirhedt fiatalember, aki mindenkit pofonvág.

Jóska volt a szerelmük, bálványuk és egyetlen gondolatuk. Ez a szerelem még Jóskaúal is régebbi keletű volt. Horváth Ferdi, mikor egy szép nap eszébe jutott, hogy Isten neki, mégis csak elveszi a Kis Majoros Linkát, már vagy nyolc esztendeig járt a házukhoz; faluhelyen nyolc év nagy idő, s nincs benne semmi esedálatos, hogy mire Horváth Ferdi színt vallott, mindhárom Majoros kisasszony beleszeretett. Bizony nagy szomorúság volt az; s titokban mindakettőn telesírták a párnáikat. Meglehet, egymást megfojtották volna, de a kis Linkára nem tudtak haragudni.

Jóska igen korán kezdte meg a rosszaságot s a szép kis Linka az életével fizette meg azt az örömet, hogy a daliás Horváth Ferdit meghódította. Az özvegy, alig hogy végig itta a gyászévet, új asszonyt hozott a házhoz; s ez kitünő alkalom volt rá, hogy a Majoros-lányok Jóska végképp elkaparítsák.

Erre az új otthonra Jóska nagy szüksége volt, mert apja, aki különben is jobban értett a parasztok, mint a gyerekek neveléséhez, egy makrancos lóval vívott párbajában kitorpte a nyakát s a kis fickó teljesen árván maradt. A Majoros kisasszonyok nem voltak éppen kiváló pedagógusok, de ha a dajkát nem is, egyesült erővel pótolni tudták a szülői gondviselést. S azt a félig anyai érzést, amelyet valaha a kis Linka iránt éreztek, átruházták Jóska, megpótolva dédelgető szeretetüket egy elfojtott ábránd eddig ki nem törhetett összes gyöngédségeivel.

II.

Jóska alaposan kiaknázta ezt a vak szeretetet. Fáradszóról pumpolta "öreg"-eit, ha lehetett: egyszerűen nyájas mosolygással, ha másként nem ment: égbekiáltó mesék segítségével. Mindakét öreg kisasszonynak egész gyűjteménye volt azokból a levelekből, melyek jogi könyvek címén száz forintokat reklamáltak s ígértek füt-fát, megterést, szigorlatot, ügyvédi, bihornoki vizsgálatot, mit tudom én mit. Néha, ha a pumpa igen átlátszó s a pénzügyi művelet fölötté nehéz volt, hol az egyik, hol a másik öreg kérte magát s talán makaeszködött is egy kicsit, de végül Jóska mégis csak megkapta a pénzt. A Lotti néni toalettpénzeeskéje rendszeren Jóska-hoz vándorolt; titokban így tett Ida néni is azzal, amit magának félrezugrogatott. Meglőpták a közös vagyont s meglőpták egymást, csak hogy Jóska küldhessenek.

Egy álmatlan délután — a bái

széken már végefelé járt s a Jóska talpában vagy három átvirrasztott éjszaka égett — történetünk hőst, aki különben örökkön derűs arccal járt-kelt a világban, kivételképpen komor gondolatok kísértgették. A feje fájt, a pénzt elkártyázta; elhatározta, hogy belép a komoly és tekintélyes emberek sorába. El fogja szöktetni Joannovics Terkát, a milliomos bánati kisasszonyt, családát alapít, hivatalt vállal s bucsut mond a vig lenyületnek.

A plánum regényes volt, de nem képtelen. Terka, akinek már a megyebál óta erősen udvarolt, határozottan belégbalyogott egy kicsit. A Jóska arca akkortájt olyan tarka volt a frissen kapott, félig behegedt és régi párbajsebekből s úgy összeviszta volt varrva, mint egy himzett asztalterítő; ennek a látványának Terka nem tudott ellenállni.

Szóval értették egymást. Arról azonban, hogy megkérhesse, szó se lehetett. Az öreg Joannovics excentrikus, sőt félbolond ember volt, de olyan bolond ember, aki önként kényszerítő okok nélkül Jóska-hoz adja a leányát, a mi éghajlatunk alatt egyelőre nem találkozott.

Marad tehát: a szokás párosan. S Terkában volt vér ehhez az operettizéshez. A dolog nem lehetetlen. De Jóska úgy számított, hogy a jó hajlandóságon kívül még vagy ezer pengő kellene hozzá. Honnan az ezer forint, illetőleg: hogyan?

Éppen két napja, hogy háromszáz forintot kapott hazulról s éppen tizenegyedikszere szegte meg azt a szent fogadást, hogy a szigorlatot le fogja tenni. Aztán meg ezer forint nagy pénz volt az öreg kisasszonyoknak.

Jóska, a szigorlaton kívül, nem ismert lehetetlenséget. Miért ne lehetne a Szent György-napi árendára előre fölvenni nyolcszáz-ezer forintot? Csak ügyesen kell hozzá fogni a dologhoz s ki kell békíteni az öregeket.

S hirtelen egy vakító ötlet cikázott át a fején.

Ida néninek holnapután van a születése napja. Egy boubon nem sok, de Jóska soha még csak egy boubonnal se adta jelét néneivel szemben némelyes figyelmességnek, hogy ne mondjuk, hálának. Valami csinos, ötletes ajándék nagy hatást tenne és sokat lendíthetne a szöktetés ügyén. Egy okos születésnap meglepetés uzsora-kamatokat hozna.

Jóska kiugrott az ágyából, s egy félóra mulva fejfájás nélkül, füttyölve ment el hazulról.

III.

A kereskedő legszebb porcellánját rakta a gavallér elé.

— Négy száz forint... kétszáz... százhetven...

Jóska az orrát fintorgatta.

— Valami egyszerű dolgot szeretnék, de olyat, hogy azért csinos legyen.

— Ezt itt kivételes áron adhatnám. Herendi porcellán, de egy kis törése van s így mélyen lezállított áron...

A "törés" szó nagyon megtetszett Jóska-nak.

— Mondja kérem, nincs véletlenül a raktárban valami, mondjuk: egy váza, mely még töredezetebb, mondjuk: egészen össze van törve, de olyan, amely értékes darab volt?

— Dehogyan nincs! Tessék, itt is van egy. Egészen összetört, de nem hiányzik belőle egy darab sem.

— S mennyiért kaphatnám meg ezt az eltört vázát?

— Kérem, az egész semmiség. Ha tetszik, elküldetem.

— Nagyon köszönöm. De igazán nem hiányzik belőle semmi.

— Egy darabocskó sem.

Jóska még egyszer megköszönte a kereskedő szíveségét, s nyugodt lélekkel távozott a boltból. Mikor haza ment, az eltört váza már a lakásán volt, egy új ládában gondosan elpakolva. A ládán rajta volt a rendes jelzés: "törékeny", Jóska mosolygott.

Másnap reggel a ládával leutazott Berecélre.

IV.

A paraszt-kocsi nagyokat döccentett a rossz uton.

— Ha épen hoztam volna el, szölt Jóska magában, — most bizonyosan összetörne. Hát nem okosabb törött vázát venni?

Aztán megpillantván a szülői házat, oda szölt a kocsisnak:

— Ide figyelj, Pista. Mikor én leszállok a kocsirol, te is leszállsz, s behozod ezt a ládát utánam a szobába. Másnak oda ne add, érted?! Mikor már benn vagyunk a szobában, leejted a ládát földre, én összeszidlak és pofon váglak. Megértetted?

— Igenis. Beviszem a ládát a tekintetes ur után, s a szobában leejtem a földre, mintha nem kész akarva tenném.

— Jól van. Nesze öt forint.

Megérkeztek. Pista hűségesen végrehajtotta a parancsot, s pontosan megkapta a pofont. Ida néni és Lotti néni, megértvén Jóska haragjának okát, nem tudtak hova lenni a sajnálkozástól.

— Istenem, Istenem, milyen kár!

— Tessék, dühöngött Jóska — egy kis emlékekkel akarom meglepni Ida néni születésnapjára, és ez a számár a földhöz teremt a szászországi porcellán! Bizonyosan össze-vissza tört az egész! Nem megmondtam, gazember, hogy vigyázz rá, mint az életedre! Takarodjál a szemem elől!

— Hátha még se tört el? — reménykedett Ida néni — nem hallatszott a törése, csak a zuhanása. Ha jól be volt pakolva, talán nem is tört el.

— Dehogyan nem tört el, dehogyan nem tört el! Szomorodott a jobban informált Jóska, vizsgálatlanul feszegetve a ládát. — Persze, hogy eltört, tessék...

De egyszerre a szó elhalt az ajkán, s a rettegett párbajhős, aki, mint gróf Rikárd, nem félt az ördögtől se, elhalványodott.

A váza — jól sejtette — csakugyan el volt törve, de minden eserepe külön volt bepakolva, gondosan, finom, fehér papírosba!

NÉMET VÉLEMÉNY
WILSON ELNAz Egyesült Államok
céljai nem akadályozzák
békét. — Az őszinte bé

A német [sajtó] vegyes
mekkel fogadta Wilson eln
utolsó beszédét, melybe
ren, összefoglalva ösmen
Egyesült Államok hábor
it és békefeltételeit. Az e
magasló fontosságú besz
következőket írta a f
szocialista csoport hivata
ja, a Leipziger Volks Ze

„Wilson elnök a mélt
nak és türelmek oly m
lét adta, hogy felszólalás
komolyabb figyelmet
meg. Nagyon valószínű
hogy a német kormány t
újabb lépéseket aziránt
megértésre jusson Wilson
kel, de tekintettel Amer
borus céljaira, csaknem l
hogy a szövetségesek t
vissza a legújabb ajánlat
len helyzetben bizonyos
Wilson elnök szava irány
elsősorban a szövetsé
Minden ország, mely bees
akarja a békét, okosan
relatívó böcsességgel es
ha utakat keres, hogy W
nökkel megállapodásra
son.”

ÜZENETVÁLTÁS
MAGYARORSZÁ

Fontos megállapodások
Kereszt követítéséről. —
Hk az üzenetváltások ut
rika és Magyarország

Rendkívül érdekes, nag
ságu híradás érkezett Nev
ból. Ha a híradásban nin
mi túlság, tévedés, vagy
tés, úgy végre abba a rég
helyzetbe jut az ameriki
gyarág, hogy üzeneteket
Magyarországon élő vére
tudósítás köli, hogy me
dás történt a német korm
Washington között, mely
a német kormány kizáról
got adott a Veres Kereszt
ra, hogy leveleket, pénzt é
küldeményeket továbbíts
met fogolytáborokban lév
rikai katonáknak. Ezzel
séggel szemben a német k
ast kérte, hogy viszont
Keresztnek engedje meg
rikai kormány azt, hogy
rikai fogolytáborokban é
náltak táborában lévő n
lattvalók üzeneteket és k
nyeket továbbítsen Néme
ból.

A háborus kereskedelem
minden tekintetben megad
got a Veres Keresztnek és
lenséggel való kereske
szóló törvény alapján ki
engedélyt. Ez az engedély
talmazza fel a Veres K
hogy korlátlanul érintkez
hadifoglyokkal az egész
elleneség, szövetséges, s
országokban egyaránt.

Az engedély alapján
Kereszt követíthet üzen
központi hatalmak ország
Amerikában élő összes
ges idegeneknek. Úz
követíthet tehát Magya
ból is az Amerikában élő
roknak. Természetesen o
seneteket, melyek tiszt
tartják a törvényes inté
ket.

Tekintettel arra, hogy
megállapodás kölcsönössé
pul, csaknem bizonyos, h
csak Magyarországról kü
üzeneteket Amerikába, h
amerikai magyarság is le
Magyarországon élő rok
Erre vonatkozólag nem
még részletes felvilágosít
jogos az a reménység, hog
megnyílik az üzenetváltá
Magyarország és az Egy
lamok között.

HÉTROL HÉTRE, 1918. FEBRUÁR 17.

8

V.

Lotti néni azonban igen mulla
tott a történeten.

— Micsoda esze van a kópé
nak! — örvendezett magában. —
De micsoda esze van!

S másnap Ida néni is kibékült
az esettel. Jóska olyan őszinte
bűnbánást mutatott, hogy nem
lehetett sokáig haragudni rá; s
hátha csakugyan a kereskedő té
védt, mikor eltört vázát küldött
az ép helyett!...

AZ ÉKSZEREK

(Folytatás a 4-ik oldalról.)

mélyből kacagott: „Jaj be fur
csa vagy!” Aztán megölelte és
csókolta eszeveszetten.

Egy téli este a kis feleség di
derogve tért haza az operából.
Másnap köhögött. Egy hét múlva
meghalt tüdőgyulladásában.

Lantin majdnem követte a sir
ba. Kétségbeesése olyan szörnyü
volt, hogy egy hónap alatt esu
pa fehér lett a haja. Reggeltől es
tig sirt; lelkét tépte a fájdalom;
mindig vele volt a kedves halott
emléke, hallotta hangját, látta bá
jos arcát.

Az idő nem enyhítette szenve
déseit. Hivatalában, míg társai
pihenésképen egy kicsit beazél
gettek a nap eseményeiről, gyak
ran lehetett látni, hogy a sze
gény ember arca egyszerű fel
puffad, orra ráncba szedődik,
szeme tele lesz könnyel; aztán
rettenetes fintorodásra torzítva
ábrázatát, elkezd zokogni.

Illetlen hagyta felesége szo
báját, s mindennap oda bezár
kózt, hogy édes egyetlenére
gondoljon; a butorok, ruhák
mind régi helyükön voltak, mint
az utolsó nap. De megnehezedett
az övege élete is. Fizetéséből a
felesége fedezni tudta a háztar
tás minden szükségét; maga
azonban nem bírt megélni belőle.
Csodálkozva tűnődött: hogyan
lehetett asztaluk megrakva a
jobbán jobb ételkkel, mikor ő
most szerény fizetésével nem ké
pes megélni.

Adósságokat osinált, majd ba
ráitól kért kölcsön mindenféle
ürügyek alatt. Egy nap végre ki
fogyott mindenből és a hónapból
még teljes egy hét volt hátra.
Elhatározta, hogy elad valamit.
Rögtön felesége csiricséjére gon
dolt, mert saive mélyéből gyűlö
lte a haszontalan csecsebecéket,
melyek egykor úgy bosszantot
ták. Ha csak rájuk nézett, úgy
érezte, hogy elhomályosítják drá
ga halottja emlékét.

Soká keresgélte a ládikában a
tömerdek osillogó jószág között.
Mert a felesége egész élete végé
ig folyton vásárolta e holmikat;
azinte minden este hozott haza
egy-egy új ékszert. Lantin a
nagy nyakéket választotta ki. Azt
hitte, megér legalább is hat-hét
frankot, mert hamisítványról szo
klatlan finomsággal volt kidol
gozva. Zsebre tette és miniszte
riuma felé indulva a boulevard
don, keresgélte egy bizalomkeltő
ékszerboltot. Végre ráakadt
egyre s bement; de szégyelte,
hogy nyomorúsága napfényre jó,
mikor ilyen silány tárgyat kínál
megvételre.

— Sziveskedjék megmondani,

A Szent György-napi árendára
csakugyan fölvettek az ezer fo
rintot, s Jóska csakugyan meg
szóktette a Terkát. Azóta igen
szolid és komoly férfi. Szolga
bíró Rác-Devecseren, s mintahá
zasélelet él. Még ma se értesült
róla, hogy a botbüntetést már ré
gen eltörölték, s e miatt a rációk
körében nem nagyon népszerű,
de az is igaz, hogy amióta ő a
szolgabíró, Rác-Devecseren a kor
mánpárti jelöltet mindig ezer
szötöttséggel választják meg.

szólt az ékszerészhez, vajjon mit
érhet ez?

A boltos átvette a nyakéket,
nézegette, forgatta, nagyító lüve
get szedett elő, behívta segédjét,
halkan tanácskozott vele, aztán
letette az ékszert az asztalra és
távolról nézte, hogy jobban me
gítélhesse hatását.

Lantin röstellte ezt a sok cere
móniát s már-már közbeszólt:
„Oh, hisz ugys tudom, hogy
nincs értéke”, — mikor az ék
szerész végre nyilatkozott.

— Uram, ez tizennégy-tizenöt
ezer frankot ér. De csak akkor
vehetem meg, ha kimutatja, mi
kép került önhöz.

Az övegyember eltátozta szem
e-száját. Nem értette, a mit
mondtak neki. Végre dadogni
kezdett.

— Igent... Bizonyos ön benne?

Az ékszerész félremagyarázta
meglepődését. Szárazon felelt:
— Tessék másutt megpróbálni,
hátha többet kap. Nekem legfö
lebb tizenötézet ér. Ha nem ta
lál jobb vevőt, visszajöhet hoz
zám.

Lantin tiszta bután rakta zse
bre nyakékát, aztán sietett kifelé,
mert érezte, hogy most magában
kell lennie és gondolkoznia.

De alig ért az utcára, nevetni
kezdett: „A szamá! Oh a szá
már! Ha szaván fogtam volna!
Hát az ékszerészek között is van
olyan, a ki nem tudja megkülö
böztetni a hamisat az igaztól!”

Bement egy másik üzletbe, a
rue de la Paix sarkán. A boltos,
alig látta meg az ékszert, fölki
áltott:

— Nini! Ezt a nyakéket ismer
em; tölem való.

Lantin zavarodva kérdezte:

— Mennyit ér?

— Én huszonezer frankért
adtam el, de visszaveszem tizen
nyolcért, ha ön a törvény szerin
t igazolja, hogy mikép jutott hoz
zá.

Lantin ámulástól benuktan ült
le egy székre.

— Lám, én mind mostanig, azt
hittem, hogy... hamis.

— Sziveskednék becses nevé
t megmondani? szólt ismét az ék
szerész.

— Oh igen. Lantinnak hívják,
hivatalnok vagyok a belügymi
nizteriumban, lakásom rue des
Martyrs 16-dik szám.

A kereskedő lapozni kezdett
üzleti könyvében.

— Ezt a nyakéket, mondta egy
kis idő múlva, csakugyan Lanti
né asszony címére küldtük,
rue des Martyrs 16-ik szám, 1876
július 20-án.

— És a két ember egymás képé
bámult. A hivatalnok magánki

vül a bámulattól, az ötvös tolvajt
sejdtíve.

— Lenne szives e tárgyat csak
huszonegy órára itt hagyni, szólt
végre az ékszerész. Nyugodt le
het, irást adok róla.

— Szivesen... rebegette Lantin,
aztán kifelé indult, menetközben
összehajtogatva a kapott papi
rost.

Végigment az utcán, aztán ész
revette, hogy eltévesztette az ut
at. Visszatért a Tuillériákhoz,
keresztülment a Szajná, s me
gint észrevette tévedését; aztán
neki vágott a Champs-Elyséesnek,
üres fejjel. Kényszerítette ma
gát, hogy gondolkozzék, hogy
megértse, mi történt. Felesége
nem vehetett ilyen ékszert. —
Nem, nem vehetett. — Ugy hát
ajándék! Ajándék! Ki adta! Mi
ért adta!

Megállt az avenue közepén.
Szörnyü kétség tépte lelkét. —
A feleség! — Akkor a többi ék
szer is mind ajándék! Forgott
vele a világ; kitérta karjait, az
tán eszméletlenül rogyott össze.

Egy patikában ocsudott föl, a
hova a járókelők vitték. Hazaki
sértette magát és szobájába zár
kózt. Egész késő éjjelig örülten
sirt, zsebkendőjét tömve szájába,
hogy ne jajveszékéljen. Aztán ha
lálós fáradtan dobta magát ágyá
ra és nehéz álomba merült.

Egy napsugár ébresztette föl.
Lassan fölkel, hogy a miniszte
riumba menjen. De keserves lett
volna ily rázkódás után dolgozni.
Elgondolta, hogy kiment magát
hivatalfője előtt. Írt neki: Majd
eszébe jutott, hogy az ékszerész
hez kellene mennie. Elpirult szé
gyenében. Soká tűnődött. De meg
sem hagyhatta a nyakéket annál
am embernél; felöltözött és ut
nak indult.

Szép idő volt. Kék ég a vá
ros fölött, a mely mintha mosoly
gott volna. Sétálók hemzsegték
az utcán; esupa olyan ember, a
kinek nincs dolga. Lantin észre
vette, hogy éhes; tegnapelőtt óta
nem evett. De a zsebe üres volt.
Buzéba jutott a nyak-ék. Tizen
nyolcezer frank! Tizennyolcezer
frank, nagy pénz az! A rue de la
Paix felé tartott és fel s alá
sétált a boltlat szemben, a másik
oldalón. Tizennyolcezer frank!
Huszszor indult neki, hogy be
menjen; de a szégyen mindig
visszatartotta.

Hanem hát éhezett és nem volt
egy garasa sem. Hirtelen elha
tározta magát, keresztül szaladt
azt utcán, hogy ne legyen ideje
habozni és berontott az ékszerész
hez.

Az ötvös mihelyt meglátta, e
léje sietett és mosolygó udvari
asszággal ültette le. Összeesdül
tek a segédke is és oldalt meg
vonulva, nevető szemmel, szájjal
nézték Lantint.

— Tudakozódtam, uram, szólt
az ékszerész, s ha még mindig
hajlandó, azonnal kifizetem az
ajánlott összeget.

A hivatalnok valami igenfélét
rebegett, mire az ötvös egy fiók
ból nagy bankót vett elő és le
számolta az asztalra. Lantin alá
írta a nyugtatványt, aztán reme
gő kézzel gyürte zsebébe a pénzt.
Kifelé indultában lesütött szem
ekkel fordult a mindig mosoly
gó ékszerészhez.

— Van még több ékszerem...

A boltos meghajolt:

— Hogyne, uram.

Egyik segéd kiment, hogy ked
vére kinevethesse magát, a má

sik pedig szörnyen erősen fuja
az orrát. Lantin közönyösen, pi
rulva és komolyan szólt:

— Hát majd elhozom.

Kocsiba ült, hogy elmenjen az
ékszeréért. Mikor egy óra mul
va visszatért az ékszerészhez,
még nem is reggelizett. Szora
vizsgálták, becsülték a drágá
gokat. Csaknem valamennyi eb
ből a boltból került ki. Lantin
most már beleszólt a becsülésbe,
haragudott, követelte, hogy mi
tassák meg neki az üzleti köny
veket s annál hangosabban be
szélt, mennél magasabba rugott
az összeg. A nagy briliánt fűg
gók értéke huszezer frank volt, a
karpereceké harmincezer, a
mellesattok, gyűrűk, medaillonok
tizenhátezer frankot képviseltek,
egy smaragd és zafir ékszer tí
zennégyezer, egy arany nyaklánc
con függő nagybriliánt negy
venezer. Az összesnek értéke
százkilenevenhátezer frank volt.
A boltos tréfás bohómiával jegy
zé meg:

— Mindez olyan valakié lehe
tett, a ki összes megtakarított
pénzét ékszerbe fektette.

Lantin komolyan szólt:

— Ez is egy módja a töked
helyezésnek.

Azzal ajánlotta magát s meg
egyezett a vevővel, hogy másnap
az ő részéről is megbeszéljék az
értéktárgyakat. Kiérve a boltból,
kedve szotyraint felkuszni a Ve
ndome oszlopra, akár csak népa
nepi árboe volna, aztán tótággal
állani a császár feje tetején.

Később eszébe jutott a mi
nizteriuma. Odarobogott, nagy
elhatározással benyitott irodá
hoz és így szólt:

— Beadom lemondásomat. Há
romszázezer frankot örököltem.

Azzal végigszorongatta hivatal
társai kezét és közölte velük ter
vet, hogy fog élni ezután. Elé
delni a café Anglaisban ebédelt.
Mellette egy distingvált formájú
uri ember ült. Nem állhatta meg,
hogy el ne mondja, a mi majd
kifurta az oldalát: négyezer
frankot örökölt.

Este először életében nem ut
tatta a színház, s az éjet vidám
társaságban töltötte. Fél év mul
va megházasodott. Második fele
sége igen beszédes asszony volt,
de egy kicsit nehéz természetű.
Férjét sokszor meggyötörte.

SPOROLJON ES KOLCSONOSAN
PENEZT

UNCLE SAM-NAK

akinek most szüksége van rá!
Onnek meg szüksége lesz arra a há
boru után!

VEGYEN

War Savings Stamp-eket,

amihét az Egyesült Államok harminc
keszekezik és amelyek a családot
kamatoznak.

Megkaphatja azonnal

Huszoneöt centtel

ha veoz az B. A. takarékosági helye
geiből. — A postán, a bankban, az új
ságonnál és csaknem minden kereske
deben megkaphatja a felvilágosítást.

Ez az ön kötelessége!

Ez életmentést jelent!

Ez megnyeri ezt a háborút!